

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 250 Lei. — Șase luni 130 Lei. — Trei luni 75 Lei. — Pentru străinătate un an 500 Lei. Pentru America 4 Dolari.

Ziarul apare Marțea și Vinerea

Prețul inserțiunilor: un șir pe 5 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

In nordul Ardealului

se petrec lucruri ca pe vremea generalului Bucov

— Cu teroare și ponegriri se luptă împotriva românilor ortodocși —

Ziarul *Satmare* a condamnat prin cuvinte energice teroarea ce se deslănțuiește împotriva românilor din acele comune ale județului Satmare, unde sute de credincioși uniți au cerut să fie primiți în biserică ortodoxă. *Protestul e binevenit, căci la îndemnul preoților uniți slujbașii inferiori administrativi, jandarmeria, agronomii regionali au pornit alocurea o cruciadă împotriva acelor cari au avut curajul să se întoarcă la biserica ortodoxă.* Paralel cu acțiunea de teroare se deslășoară o propagandă ticăloasă de ponegriri a bisericii ortodoxe prin grai și presă. Preotul unit din Rața tipărește în răspunsul ce-l dă în „Satmare” cuvintele «Unirii» din articolul de Paști despre putregaiul ortodox, vorbește despre descălecarea rușinoasă a ortodoxiei în județul Satmare și afirmă că rușinoasă este descălecarea ortodoxiei ori unde, ear pe preoții ortodocși îi face oameni fără orce cultură.

Mai îndrăzneată este însă propaganda ce se face prin grai în public și mod clandestin. Chiar și de pe amvon se aud injurături. La Anul nou, în Baia-mare, vestitul protopop, care a izbutit să șteargă prin acțiunea sa din clerul unit pe părințele Lucaci pentru «ținuta lui nepatriotică», adică «trădare» de țară, și care protopop a fost exagerat de vesel când au căzut Bucureștii, dansând de bucurie, a ținut o cuvântare celebră, că în anul 1923 asupra neamului românesc din părțile sâtmărene s'a abătut o mare nefericire, biserica ortodoxă.

Opera începută pe amvon de a ponegri, se desvârșește în mod clandestin. Se aruncă asupra ortodocșilor toate calomniile: că ortodocșii n'au sf. taine, nu cinstesc pe Precurata Fecioară, că preoții ortodocși fac slujba cu rachiu, că ortodocșii sânt pocăiții cei noi și cei protejați de stat. Ba că ortodocșii n'au nici slujbă, nici a sf. Ioan, nici a sf. Vasilie, că se adună prin case unde zic și ei că-țeva rugăciuni schismatice. *Credincioșii, zăpăciți de calomnii, vin din mari depărtați la preoții ortodocși, ca să-i vadă cum slujesc, că au adevărat și ortodocșii slujbă sau ba.* Înși în atari cazuri intră în acțiune jandarmeria română și nu dă voie să intre în capela ortodoxă decât acelor, cari dovedesc cu acte, că au trecut la ortodocși, ear pe acei credincioși cari cutează

să se apropie fără să aibă acele acte, îi pisează din ciomege, precum s'a întâmplat în Rața, județul Ugocea.

Propaganda clandestină este susținută și dirijată de un protopop unit, deputat la Cameră. Căzută acestui protopop este curios. Părinții protopopului erau buni români ortodocși în comuna curat ortodoxă Finteuș, lângă Șomcuta. Mutându-se ei la Baia-mare, la trei luni și-au botezat băiatul la preotul unit din Baie, — preot ortodox pe acele timpuri nu putea să existe în Baie. Și astăzi copilul ortodox botezat din necesitate la preotul rom.-catolic, ponegrește zdravăn biserica ortodoxă...

Sânt și cazuri, când celor reveniți la ortodoxie, dacă comuna n'a trecut în întregime și preotul ortodox n'a preluat și matriculele, preotul unit refuză să le dea certificatele de botez necesare pentru multe trebuințe.

În unele locuri iau parte la convertirea «schismaticilor» și băncile populare, cari refuză categoric creditele pentru ortodocși. Mijloacele de convertire sânt în genere foarte numeroase și arareori echitabile.

Dar cred, despre unele din ele, că deocamdată nu pot fi descoperite până când justiția nu va da sancțiunile materiale. Atunci însă și opinia publică va fi cu atât mai severă cu sancțiunile sale morale.

O pildă mult grăitoare nu pot s'o retac. Comuna Vereșmort la Tisa din Maramureș a revenit în întregime la ortodoxie, cu biserica, cu porțiune canonică, n'a rămas un singur credincios catolic unit. Preotul unit care de 10 luni nici n'a intrat în comună, a început după aceasta proces civil, — repositare în posesiune, — pentru sesiunea parohială împotriva credincioșilor ortodocși, bieți lucrători la întreprinderi străine: și de fapt judecătoria în loc să se declare incompetență, de 2 ori a amendat pe bieții oameni cu câte 3000 lei, pentru că actele prin care se recunoaște că în locul parohiei unite s'a înființat o parohie ortodoxă, au întârziat să sosească dela Ministerul Cultelor. Cu toate amendările oamenii nu s'au lăsat intimidați și sânt hotărâți să suporte orice amendă, dar sesiunea nu va fi cedată. Când se va scrie istoria revenirii la ortodoxie a părților nordice din Ardeal, comuna Vereșmort la Tisa va fi amintită cu cinste.

Revenirea se face împotriva propagandei de ponegrire și teroare oficială, și chiar fără că din partea românilor ortodocși să se întreprindă vre-o propagandă. Aici se răzbuună asupra volnicilor săvârșite istoria. În trecut pilda rea a rutenilor, cari au cedat mai întâi năzuințelor Habsbur-

gilor, a contribuit ca și românii din părțile nordice ale Ardealului să rupă unitatea religioasă. Astăzi rutenii din Cehoslovacia scăpați de sub ocrotirea părintească a Habsburgilor, aproape în unanimitate, au trecut la ortodoxie și pilda aceasta a deșteptat curentul de revenire și la români. *(Episcopia rutenă unită din Muncaci (Cehoslovacia) se poate considera ca în partibus și nu va trece mult când și oficial va fi atare.* În presă a și apărut o știre în acest înțeles).

Ortodoxia română nu poate rămânea și mai departe impasibilă față de ce se petrece în Satu-mare și Maramureș. Teroarea administrativă, cu toate că nu este atât de dăunătoare ca ponegrirea, trebuie să înceteze de urgență. Sinoadele bisericii ortodoxe și consistoarele eparhiilor vor ști să reducă zelul unor slujbași, cari prin acțiunea nesocotită compromit interesele naționale și religioase. Ponegrirea se vor dovedi de ceea ce sânt: dacă se vor trimite în toate cazurile unde se cere preoți destoinici în număr suficient. Și este imposibil, ca față de cei cari sânt amendați și păgubiți pentru revenirea la ortodoxie, opinia publică românească și ortodoxă să fie nepăsătoare: această opinie va trebui să vie și aici cu ajutor grabnic.

Cluj, în 23 Mai 1924.

Pr. Dr. Ion Pasca.

Sesiunea consistorului superior bisericesc se deschide Vineri în 6 l. c., ear sesiunea de vară a Sfântului Sinod va începe la 18 Iunie.

Combaterea alcoolismului. Preoții din capitală și județul Ilfov, întruniți în conferințe pastorale anuale în urma discuțiilor asupra mijloacelor de luptă în contra alcoolismului au ajuns la concluzia că, pentru salvarea populației țării de acest flagel, găsesc necesar ca pe lângă acțiunea spirituală, guvernul să ia următoarele măsuri:

Împuținarea numărului cârciumilor; aplicarea cu strictețe a legii băuturilor spirituale; repausul duminical complet și obligațiunea pentru autoritățile comunale de la sate de a lua parte în corpore la serviciul divin în Duminică și sărbători; fătura unei legi pentru monopolizarea băuturilor spirituale; pedepsirea și oprirea falsificării priu control; retragerea brevetelor dela cârciumarii improvizați, cari nu sânt de carieră și sânt străini.

Cât mai curând, cu atât mai bine.

Pomenirea eroilor

— In ziua Înălțării Domnului —

Act de pietate și de datorie creștinească și națională împlinim astăzi, ca în fiecare an dela întregirea țării încoace, înălțând rugăciuni către Atotputernicul pentru odihna sufletelor tuturor acelor viteji, cunoscuți și necunoscuți, cari s-au jertfit pentruca să ne vedem toți fiii, odinioară atât de răsfățați, adunați acum într-o singură patrie.

Prin comemorarea eroilor în cimitirele unde sânt îngropate osemintele lor, ne simțim mai aproape de părinții, frații, prietenii și de toți aceia, pe-ale căror jăpăituri s'a clădit desrobirea și neamul nostru.

Nu ca să ne întristăm ieșim la mormintele lor, ci ca să le preamărim amintirea și să binecuvântăm numele Aceluia, care ni l-a dăruit spre binele tuturor.

Cinstirea eroilor ne spune că adevărații creștini sânt acela, cari după pilda Domnului sânt totdeauna gata să-și dea ce au mai scump pe pământ: zilele vieții, pentru împlinirea datoriei.

Numai prin acest mijloc, formându-ne o concepție mai înaltă despre viața sufletească, ne vom putea asigura viitorul pe seama noastră și a celor ce vor veni după noi.

Serbările culturale dela București

Membrii Asociațiunii noastre culturale au sosit Vineri și Sâmbătă în București. Capitala țării li-a făcut o primire neobișnuit de călduroasă. Societățile culturale bucureștene și reprezentanții autorităților au ținut să dea manifestărilor dela București proporțiile unei festivități a neamului românesc, pentru a scoate la iveală solidaritatea națională și culturală a fiilor țării întregite.

La urările de bun-sosir în capitală, roșite Sâmbătă în gara de nord din partea reprezentanților primăriei și ai Caselor naționale, a mulțumit I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae. În răspunsul său, înaltul prelat arată bucuria ce simțese reprezentanții culturii din părțile ardelenice ale țării, când calca în capitala României Mari, acolo unde încă de pe timpuri grele aveau credința că răsare soarele culturii românești; membrii Asociațiunii vin să arate modestia lor muncă desfășurată în timpuri de restriște, încheie zicând că un popor trăiește prin comorile sufletului și prin acelea care apără interesele mari naționale. După aceasta da binecuvântarea arhierescă.

La ora 11 a urmat recepția dela Ateneu, unde s'au intrunit peste 800 de oaspeți, intelectuali și popor. De față au fost și A. S. R. Principele moștenitor Carol, II. PP. SS. LL. Mitropolitul Miron, Pimen, Nicolae și Vasile Suciu al Blajului, PP. SS. LL. Episcopii Roman, Nicolae.

După salutul dlui primar al capitalei Costinescu, A. S. R. Prințul moștenitor a ținut o vorbire de îndemn zicând:

Ca unul dintre acei cari mi-am închinat o mare parte din timpul disponibil luptei de întărire a neamului prin cultură, sânt fericit să pot saluta azi, împreună cu reprezentanții Societăților de cultură din Capitală pe reprezentanții «Astrelor», unde întotdeauna a bătut sufletul României întregite.

Această vizită trebuie să albe un tălc deosebit; este un semn de înfrățire sufletească a românilor de pretutindeni. Această vechi și puternică asociație propovăduiește în țară, unirea sufletească a tuturor românilor făcând să se umple de o nepușă bucurie sufletele noastre.

Nu vedem în această vizită solemnă o confirmare puternică a veșnicei uniri a întregii Români.

Mat văd în această vizită un semn deosebit de a doua înfrățire a tuturor: este înfrățirea aceluia cari lăsând la o parte luptele politice din toate clipele vieții, (aplaude) se întrunesc împreună spre a-și uni toate puterile pentru o altă luptă, pentru o altă politică: politica de întărire și propagare a neamului.

Fiecare dintre noi avem datorita să luptăm spre a duce această luptă la bun sfârșit, pentru așezarea poporului pe baze solide, astfel ca să vedem la cea mai mare dezvoltare cultura românească. (Aplauze furtive).

Azi, când întregul popor este chemat la conducerea țării, azi, când fiecare cetățean are dreptul să-și spună cuvântul, azi avem nevoie ca fiecare cetățean să știe ce vrea și ce trebuie să vrea.

Să întărim neamul nostru, acesta este scopul aceluia cari se străduiesc pentru a promova cultura românească.

Vom cu toții o strângere a rândurilor sub aceleș drapele ale culturii, pentru a putea ca sub faldurile aceluiaș drapele să promovăm cultura românească.

Și acum un îndemn: Strângeți-vă rândurile. Săș inimile și înaintea, pentru întărirea neamului prin cultură!

În numele sfintei biserici și ca președinte al comitetului de primire, a vorbit I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron. Este de așteptat — zice oratorul — ca o cultură temeinică în toate direcțiunile va cuceri și acele terenuri de activitate socială, mult productivă, care azi sânt acaparate de atâția străini, — închegând astfel toate forțele poporului într-o armonică propagare pentru asigurarea și consolidarea României întregite și a poporului care a creiat-o. Această de toți dorită țintă o vom atinge prin mijlocirea culturii românești, numai dacă ea va rămâne și în viitor ceea ce a fost în trecut: rodul frământărilor sufletului etnic românesc, copți la razele căldurii învățăturilor evanghelice ale bisericii strămoșești.

Au mai luat cuvântul dñii: Dr. C. Angelescu, ministru instrucțiunii și președintele Ateneului; E. Pangrati, rectorul universității din București; N. Iorga, în numele Ligii culturale; prof. G. Țițeica ca reprezentant al Caselor Naționale; prof. M. Dragomirescu, în numele Universității libere; Mugur, în numele «Fundațiunii Carol».

A răspuns, pentru Asociațiune, președintele său, dl Goldiș. Exprimă mulțumiri pentru primirea ce se face fraților ardeleni când vin să întoarcă vizita făcută la Sibiu de instituția «Casele Naționale».

Această primire — zice vorbitorul — o socotim cea mai măgulitoare recunoaștere a năzuințelor noastre de peste o jumătate de veac, cum și cel mai puternic îndemn pentru viitor și o vădită îndreptărire a nădejilor ce punem în colaborarea de aci înainte cu toate societățile similare din patria română. Împreună pretutindeni de dușmani hrăpăreți, neamul nostru din Ardeal se aciuase în preajma bisericuțelor sale de lemn și și hrănea nădejdea de viitor din credința neclintită în dreptatea lui Dumnezeu. Răsărită din credința în dreptatea lui Dumnezeu, înființată prin doli mari mitropolii ai bisericilor noastre naționale, având în toate vremile preoțimea cu crucea în fruntea ei, Asociațiunea transilvană a trăit până aci și va trăi și în viitor sub scutul și înfăptuirea ocrotire a strămoșeștii noastre biserici. Această Asociațiune a înfrățit sufletele tuturor românilor ardeleni, săraci și bogați, savanți și neștiutori de carte, plugari și cei cu meșteșug, creându-și astfel aceea fericită atmosferă, în care au aflat pământ roditor toate condițiile indispensabile progresului oricărui organism social, iubirea semenilor și convingerea fiecarei, că fericirea tuturor este izvorul neșelător al fericirii sale proprii, interesul tuturor pentru binele obște, respectul pentru munca fiecarei, măsura cuvinței în raporturile sociale, principiul sacru al autorității justificate prin utilitatea sa vădită.

Când în ziua de 10 Mai 1860, — ce ciudată coincidență a zilei, — 176 de intelectuali, în frunte cu arhierii Andrei Șaguna și Alexandru Sterca Șulțiu, cereau voie dela Locotenentul transilvan pentru înființarea unei reuniuni a cărei chemare să fie «lăfșirea culturii populare și înalțarea literaturii», ei spun în memoriul lor, că aceasta se va face cu «puteri unite». Cu puteri unite: lată gândul salvator ce tresărise în sufletele cinstiților noștri înaintași și din care a răsărit comoră cea mai scumpă: solidaritatea noastră națională desăvârșită. Acest sfânt principiu a pregătit neamul românesc din Ardeal pentru ziua cea mare, în care s'a făptuit plină vremea.

După terminarea cuvântărilor, societatea corală «Cântarea României» a dat în onoarea oaspeților un concert, mult aplaudat.

În aceeași zi o delegațiune de membri în frunte cu dl V. Goldiș, a făcut o vizită școlai «Ortodoxe a femeilor române».

Delegația a fost întâmpinată de dna: Alexandrina Cantacuzino, președ. soc. și de comitetul școlai.

Dna Cantacuzino a amintit trecutul luptelor duse de Societatea ortodoxă și Asociație și a cerut o cât mai strânsă colaborare pentru propagarea culturală a neamului.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae al Ardealului, într-o frumoasă cuvântare, a făcut apel la colaborarea societăților culturale, ce trebuie să fie factorul de progres și cimentare a legăturilor, sufletești și creștinești, ale neamului românesc reîntregit.

A urmat apoi o producțiune de coruri și jocuri naționale, dată de elevele școlai, după care membrii și oaspeții au părăsit instituția, vizitând fundația «Principele Carol» unde a fost întâmpinați de dl prof. Mugur.

La această fundație și-a dezvoltat conferința dl I. Lupaș, profesor universitar, despre înțelegerea începuturilor ale Asociațiunii și rolul ei în viața noastră culturală și economică.

Seara s'a dat în Teatrul național concertul reuniunii sibiene de muzică, cu concursul orchestrei orașului Sibiu.

Punctul culminant al serbărilor l-a format însă simfonia artistică aranjată de dl T. Brediceanu. În aceasta se amesteca frumoasa noastră muzică populară și cu originalul nostru port românesc. A fost frenetic aplaudat.

Duminecă, ziua a doua, vizitatorii au asistat la slujba duminicească dela Mitropolie. Cu acest prilej a fost ridicat la rangul de mitrofor Arhimandritul Scriban, care și-a exprimat bucuria că i s'a dat însărcinarea de purtător de cruce și de mantie, tocmai în momentul când solii Asociațiunii au venit să-și unească sufletele lor cu frații din vechiul regat. Și continuă: Zic împreună cu psalmistul: «Ce este mai bine, sau ce este mai frumoș, decât a locui frații împreună? Nu este de ajuns, fraților, că munții nu mai sânt, și că treceți Carpații fără zăpăstrăi? Nu este de ajuns că toți ne bucurăm sufletește de-o singură stăpânire românească? Și voi răspundeți cu toții într'un glas: Da! Sântem toți uniți într-o țară, însă mai trebuie să fim uniți într'un suflet și într-o singură viață. Biserica ortodoxă a fost aceea, care a pornit sufletele la lupta pentru unitatea națională. Să ne întărim dar în cugetul credinței și, îndemnați de sufletul conștiinței naționale, să pornim la lupta de cucere a unității sufletești.

Dela Mitropolie o lume imensă se îndreaptă către mormântul «Eroului Necunoscut».

La ora 12 precis, dl V. Goldiș, depune — ca înalt omagiu — pe mormântul «Eroului Necunoscut» o coroană pe a cărei panglică erau imprimate următoarele cuvinte: «Românii ardeleni liberatoriului lor».

Dela mormântul Eroului necunoscut delegații au făcut o vizită la școala militară de inf. din Dealul Spirii. Au rostit cuvântări: II. PP. SS. LL. Mitropolitul Miron și Nicolae, prof. G. Țițeica, V. Goldiș și a. Arhierul nostru arată că neamul românesc, deși prin vechitătudinea vremurilor a fost despărțit politicește, întotdeauna a fost legat sufletește, — și asta se afirmă foarte bine prin împrumuturile culturale, prin schimbul de cărți și de oameni de cultură, în decursul veacurilor. Nu acum pentru prima dată se face înfrățirea culturală; ea s'a făcut de mult. Acum însă trebuie să se facă unitatea sufletească, iată — spune I. P. S. Sa — tendința și cea mai vie dorință a sufletului nostru. Multumeste apoi președintelui președinte al «Caselor Naționale», dlui gen. Manolescu, pentru destoinicia de care a dat dovadă în conducerea lucrărilor de recepție a membrilor Asociațiunii, precum și tuturor aceluia cari au binevoit să-și dea prețiosul concurs.

În decursul zilei s'au vizitat diverse instituții culturale, biserici, monumente, fabrici ș. a. La ora 6 dl Sextil Pușcariu a ținut la Fundația Carol conferința despre graiul ardelenesc. După conferința oaspeții au vizitat expoziția Târgului Moșilor, cu interesante pavilioane.

A treia zi s'au continuat vizitele în capitală. La ora 11 o numeroasă delegație de membri a asistat la recepția dela universitate.

După serbările înălțătoare din ziua a patra, dela Văleni și Breaza, unde au defilat condate etnografice din 30 de sate, oaspeții și-au continuat drumul spre casă.

Unirea și întoarcerea Gălșenilor la Ortodoxie

1834—1847

(Urmare)

Episcopia noastră, ce putea să facă în fața acestor silnicii, decât să ceară scutului și intervenirea mitropolitului dela Carioveț. Acesta, la 23 Mai, face deja arătare la Consiliul locotențial din Buda despre făgăduințele mincinoase, cu cari se propagă unaia: făgăduințe, cari nu privesc mântuirea vecinică a sufletului, ci pe ceea pământescă, ca eliberare de sub sarcinile iobăgești. Mitropolitul mai pomenește și despre amestecul domniilor de pământ și al slujbașilor politici în treaba ademenirii poporului, de a-și părăsi credința strămoșască și că e amestecat în aceste tulburări chiar și numele împăratului, căruia i-ar fi unirea pe plac. Comitatul însă nu dă nimic pe arătarea mitropolitului. Din contră! Afând comitatul că ar mai fi rămas numai 36 case ortodoxe acolo și că creștinii noștri umblă în casa protopopului la rugăciune, comitatul cere dela episcop, să împedecă acest lucru și să trimită pe gălșeni la biserică din Măsca, deoarece nu au numărul cerut după orânduirile împărătești, pentru a-și ține preot și biserică. Despre această hotărâre a comitatului fu înștiințat și episcopul Vulcan. Iar ai noștri ce puteau face alta, decât să se supună pentru a încununa mai mari rele.

Acum, episcopul Vulcan iese pe teren într'un chip și mai stăruitor. La 4 Iunie el mai eră pe aici. Atunci face, din Arad, o lungă și strașnică arătare către județ, împotriva episcopului Manuilovici, care dăduse în 6 April o circulară către credincioși și preoți, vestind aspru apucăturile celorce siluiau cu unaia și îndemnându-i să fie stărnici în credința lor. Tot atunci, Vulcan cerea județului: să alunge din sat pe preoții noștri, cari trăiau pe vetrele lor, și să poruncească credincioșilor din Gâlșă, să meargă la biserică în alt sat. Vlădica unit nu voia să-i rabde nici să se închine în satul lor, după legea părinților lor! Și mai dorea vlădica unit, să nu mai întârzie preluarea celor trei sesii parohiale dela protopopul și dela cei doi preoți ortodocși, și să se deie preotului unit, căruia să i-se facă și rost de casă parohială. Comitatul în aceeași zi în care cerea Vulcan aceste lucruri, ține o «ședință» și hotărăște după dorința vlădicului unit, și totodată provoacă, în acest înțeles, pe domnul de pământ Bohuș lănos dela Siria.

După actul de neîmpăcată ură și de prigonire din partea lui Vulcan, iată ce se mai întâmplă: La 4/19 Iunie, solgăbirăul Kornély a voit să iee din porunca comitatului cele trei sesii și să le deie preotului unit, rudă cu solgăbirăul, care însă, locuind la Arad, primise dela Orade de capelan pe Dimitrie Răcz, actualar (arhivarul) episcopiei unite. Solgăbirăul cu juratul comitatului Hendrey Ferencz, însoțiți de mai mulți gălșeni, umblă în lung și în lat cele trei sesii, ale protopopului și ale preoților Alicoș Onică și Popovici Todor, și-apoi le predă pe toate trele, la mâna lui Răcz. Bohuș domnul de pământ, era învoit să primească preotul unit o singură sesiune, iar împotriva predării celorlalte două protestează sărbătorește (solemniter protestă), ori pentru că aveau un interes,

ori pentru că vedeau și el marea nedreptate strigătoare la ceru ce ni se făcea. Destul că, după ce credeau domni unguri și uniți că ni-au risipit turma duhovnicească din Gâlșă, ei purtau acum lăsa stăruitoare pentru câștigarea tuturor sesilor, pentru că ai noștri să nu mai aibă puțința de a se reculege.

Ai noștri însă nu se lăsau. Iată ce aflăm dintr'o jalbă a parohului unit Kornély dela Arad către comitat: Cățiva locuitori nemeși «neuniți» din sat — *adece fruntea, și nu coada satului* — au cărat, în 26 Iunie, la protopopul Chirilovici, fanul pe care-l cosise și uscase preotul unit de pe sesia protopopului nostru. De aceea preotul unit cere urmărirea și pedepsirea vinovaților. Dar să nu credeți, că a fost vorba de un furt, ci de o *demonstrație*, căci iată cum se petrecuseră lucrurile. Popescu Iova, Vanc Pavel, Vanc Bumb, Tat Mihai, Popescu On, Popescu Pavel, Vanc Simion, Popescu Mihai, Vidovici Sava, Aburdan Moise, Aburdan sau Popa Onică, Mara Gheorghe și Holoc Gheorghe, toți locuitori din Gâlșă, cum o spunea acum solgăbirăul, au încărcat fanul pe carle lor — erau așa dar și oameni cu stare! — iar ruzile carărilor lui Popescu Iova, Vanc Iovan și Popescu Bumb au fost împodobite cu *steaguri din cârpe roșii*. Da, poporul nostru nu fura, ci făcea o usturătoare ba jocură din procedura celorce, ei și nu alții fuseră sesiile preoților noștri după ce ne fuseră credincioși! Ai noștri spuneau, cu prilejul cărăturii fanului, că în câteva zile au să iee cu puterea și biserică dela uniți!

Dela jumătatea lunii Iunie 1834 încoace, nu mai avem la îndemână hârtii, din cari să putem spune întâmplările cu sesiile; de bună seamă aceste vor fi fost trecute, cu sila, în folosința preotului greco-catolic, dacă va fi răbit cu Bohuș, domnul de pământ. Lupta dreptcredincioșilor noștri din Gâlșă, însă, se poartă și în anii următori, mai cu seamă fiindcă, alături de mitropolitul, care scria pentru ei la Consiliul locotențial din Buda, mai stătea și episcopul-administrator Maxim dela Arad.

Acesta din urmă, după ce și-a luat toate informațiile necesare, scrie viceșpanului (la 29 Iunie 1834) o scrisoare foarte apăsătoare, în cauza trecerilor silnice și în a sesilor parohiale dela Gâlșă. Peste două zile (1 Iulie), episcopul făcea o nouă jalbă, îndreptată acum nu către viceșpan, ci către adunarea comitatului. El spunea, că în zadar se adresase viceșpanului în trei rânduri de mai înainte, căci acela n'a făcut nimic pentru a înlătura nedreptățile.

În jalbă aceasta, vlădica ortodox spunea că, atunci când a mers «deputația» în fața locului, domni nu dădeau oamenilor nici măcar răgazul de a se hotărâ: trec sau nu trec, ci i-au luat cu repezeala, așa că toată lucrarea cu declarația de trecere a sutelor de oameni la unaie a ținut d'abia un ceas, două. «Cine se bucură de asemenea schimbări pripite, zicea episcopul nostru, nu-și dă seama, că atari schimbări nu aduc nici un bine nici în viața politică și nici în cea morală, iar seopul nădăjduit îl îndepărtează mult mai mult». Episcopul reproșează și aceea, că diregatorii politici, după dispozițiile regești (una din 17 Febr. 1789), aveau numai să fie de față la treceri — dar să nu le influențeze ei înșiși, — și că aveau să predee

biserica la aceia cari erau în majoritate. Cu privire la Gâlșă, episcopul arată, că numărul caselor netrecute la unire nu e de 47, cum spunea deputația comitatului, ci sunt *peste o sută de case*, cum raportase protopopul Chirilovici. Prin urmare (atât după § 37 din Declaratorium Illyricum, cât și după dispoziția regească Nr. 6049 din 29 Nov. 1771) Gâlșă are drept să-și țină preot și biserică și că necondiționat are drept și la o sesiune parohială. Și le pune episcopul astfel în față hotărârea nedreaptă a comitatului (Nr. 549 din protocolul ședințelor lor), care le tăgăduie aceste drepturi. Episcopul, de încheiere, protestă apăsător, adăugând că în asemenea proceduri vede și vătămarea persoanei sale ca episcop și că și din partea sa a făcut arătare la Consiliul locotențial regeșc din Buda. Avea la cine să se îndrepte!

Înlăturarea nedreptăților însă n'avea să urmeze numai pe urma protestelor de felul acesta, ci mai trebuia un lucru, și anume: să se miște însuș poporul, căruia i se făceau nelegiuirile. Dar poporul credincios nu îndrăznește, încă, pentru că nu văzuse nici un rezultat pe urma întrevierilor episcopului și mitropolitului.

Consiliul locotențial, adevărat că trimitea (11 Nov. 1834) arătarea mitropolitului la comitat, cerând să se facă grabnic o cercetare amănunțită. O seamă de diregători ai comitatului, cari aveau să lămurească fărădelegile lor proprii și ale tovarășilor lor, ies la Gâlșă (16 Noemvrie). Cu acel prilej ei constată, că la unaie ar fi trecut de tot 294 case din 330, ear ortodocși ar fi rămas numai 36 case; deci cererea episcopului nostru (pentru parohie și sesie la Gâlșă), după părerea lor, nu are teme. Din contră ei cer dela comitat să scoată din sat pe protopopul și pe preoții noștri. Comitatul ia hotărâre (17 Dec.) în acest înțeles, ear peste câteva zile (12 Ian. 1835) Vlădica Vulcan mulțumește comitatului pentru hotărârea luată.

Acum iese însuși poporul ortodox pe arenă. Nouă zeci și opt capi de familie din Gâlșă fac o rugare (21 Ian. 1835) către împărat, cerând să nu mai fie tulburați în trebile lor sufletești și să li se deie voie a-și avea casa lor de rugăciune. Ei zic, pe scurt, următoarele: Până la păgânilor încă li se dă voie să se adune la rugăciune și să-și facă cele ale religiei lor. Noi, însă, totuși sântem tulburați în exercicierea religiei noastre. Comitatul ne-a refuzat definitiv și ne-a oprit dela slujba dumnezească de Dumineca. Cerem deci ca, deoarece noi ni-am jertfit și ne jertfim pentru tron viață și averă și pe pruncii noștri și tot ce avem, să ni se deie voie măcar la atăta, să ne putem face rugăciunile de Dumineca și vecherile, să ne putem, boteza născuții, a ne binecuvânta bisericeste cununile, a ne ruga pentru morții noștri; să ni se încuvințeze să avem o casă de rugăciune, în care să ne rugăm și pentru regele nostru.

Cererea necăjiților gălșeni fu trimisă (7 April n. 1835) la comitat, să-și spună părerea. Aceasta se întâmplase cu o zi mai înainte de ce se sfințea la Carioveț (25 Martie v.) nou numitul episcop al Aradului Gherasim Raț, cu a căruia urcare în tronul episcopesc prinde curaj mulțimea de sate trecute cu sala la unaie. Gâlșă deschide șirul cererilor de această natură, și după ea urmează alte multe cereri din

părțile Sebișului, pentru a li se îngădui întoarcerea la legea lor străbună.

În primăvara anului 1835, Măscă dădea gălșenilor un atestat, că aceștia cercetează biserica lor, «ca niște oameni drepti credincioși» și că i-au primit măcar pe niște frați; dar «mai ales în sfintele praznice împărătești, nu pot intra toți la rugăciune», fiindu-le biserica mică.

Bieții oameni erau din cale afară strămtorați. Și atunci episcopul nou, Gherasim, face o jalbă strașnică la mitropolitul (28 Mai v. — 9 Iunie n. 1835), arătându-i starea cu deamăruntul, denunțând pe episcopul Vulcan și pe comitat, că în înțelegere au făcut o constatare nepotrivită cu adevărul despre numărul credincioșilor ortodocși din Gâlșă. Episcopul Gherasim mai dă și umătorul amănunt interesant despre credincioșii gr.-cat. dela Gâlșă. Și anume: numai pentru ca să scoată un număr cât mai mare de greco-catolici, în 7 și 8 April n. 1834 când s'a făcut unația, au scriu de uniți și pe *giganii*, cari se aflau atunci în Gâlșă, precum și pe alții, cari erau atunci pe acolo în treacă (corturari) (zgaros tunc Galsae existentes... et alios vagos); tot așa au scris de uniți și pe alții, cari nu erau de față și chiar de aceia, cari muriseră de câțiva ani.

Strânsi cu ușa din toate părțile, — cei dela comitat, totuși, nu se dau bătuti. Când aveau să se pronunțe asupra cererii, gălșenilor de a-și avea o casă de rugăciune afirmă (30 Iunie) din nou, că n'au numărul trebuincios al caselor și să nu li se încuviințeze cererea.

Frământările se țin lanț și pe mai departe. În toamna anului 1836, preotul greco-catolic cere din nou să i-se deie și a treia sesie. Așa se vede, că acum stăpănea, el singur, două sesii. Vișșpanul merge în fața locului, să facă predarea; dar dl de pământ Bohuș îl excepționează. Acesta spunea (25 Nov. 1836) că, după descripția sa ce o purta ca domn de pământ despre iobagii săi, în Gâlșă sânt 96 de case ortodoxe, cu 461 suflete. Ce palmă sdravănă pentru domni care se întemeiau pe cifrele lor mincinoase! El mai adăogă: Adevărat că ar mai trebui să aibă 9 case, după poruncile împărătești. Dar, zice dânsul, să nu se perardă din vedere că ortodocșii vor putea să-și întrețină biserica și pe preotul, deoarece *dânșii sânt frunțașii și cei mai instăriți din sat*, (a kerdéses lakosok... a fali elökébb részet s ugyszólván annak szinét teszik). Afară de aceasta, dacă se vor socoti între neuniți și cele 59 case cari trag la legea lor veche, numărul caselor ortodoxe va trece peste 150. Bohuș mai spunea: dacă cei trecuți la unație, cari sânt săracime numai (a falunak Egyesült vallásra tért szegényebb fele), pot să-și țină pe preotul, cu atât mai vartos vor putea face același lucru «neuniții mai instăriți». Deci, adăogă el, să li se încuviințeze cererea, deoarece împedecarea mai îndelungată a unui popor așa de numeros dela slujbele dumnezeiești duce numai la demoralizare generală! În sfârșit, iată, un corb alb, care spune, oblu și cinstit, un cuvânt deschis, asupra căruia avea să se pronunțe comitatul!

Înainte de a se pronunța însă comitatul, solgăbirul Kornia Barb Iános de Ileni (Illyéni) și juratul Dániel Lukács, fuseseră la Gâlșă, să vadă starea lucrurilor. În raportul lor, ei spun că nu se pot împotrivi hotărârii de mai înainte a comita-

tului, adusă în 1834 (I. K. 1720 din 1864), și prin urmare dânsii nu pot propune să li se deie ortodocșilor din Gâlșă, voie de a-și avea casă de rugăciune și drept de sesiune parohială (27 Nov. 1836).

Acum comitatul putea raporta Consiliului locotenential din Buda, ceea ce și face (28 Nov. 1836). Comitatul nu-și spune părerea sa, ci numai trimite raportul nobilului Kornia Barb Iános de Ileni. Dela Buda se răspunde, destul de târziu (5 Sept. 1837), că cererea gălșenilor pen-a-și avea biserica și parohia lor, a fost trimisă, cu răspunsul de mai înainte al comitatului, oblu la împăratul, la Viena. Mai puteau, deci, aștepta bieții gălșeni.

În loc de răspunsul dorit dela împăratul, Consiliul locotenential dela Buda trimite (28 Nov. 1837) un alt răspuns, din care se văd următoarele: Vlădica unit încă trimisese la împăratul un recurs, că deoarece gălșenii au trecut la 1834 la unire — noi văzurăm: cum și câți și ce fel de oameni — toate trei sesiunile parohiale să fie trecute la uniți. Ear consiliul din Buda cerea acum sentința, ce au adus-o tot oameni de ai comitatului, în procesul făcut de uniți pentru sesiuni.

Într-acestea, gălșenilor li se dă dreptul să-și aibă biserica și preotul lor. Ear comitatul răspunde (29 Ian. 1838) Consiliului locotenential, că din cele 3 sesiuni una revine preotului unit, a doua, în câte jumătate, parte, dascălului unit și notarului din sat, iar a treia — comunei bisericești ortodoxe. Consiliul din Buda aprobă (19 Nov. 1839) hotărârea comitatului.

În chipul acesta, gălșenii trebuiră să treacă prin sbuciumări sufletești și prin săcăieli neomenite în curs de peste 3 ani din pricina că i-a certat Dumnezeu cu — unație, furiașă între ei prin înșelăciune și sălă și sprijinită de toți pu-ternicii lumești.

Dar vlădica Vulcan, care voia să stângă și urma de ortodoxie în Gâlșă și să facă din orașul de atunci Gâlșă un centru de vânatoare după suflete, nu se dă bătut. În 1839 face, deci, arătare la Episcopia Aradului împotriva preotului nostru Ioan Alicociu, că se amestecă în treburile uniților și le face acestora slujbe. Consistorul din Arad trimite o comisie la Gâlșă, să facă cercetare. Comisia provoacă pe preotul unit I. Nagy, să arate cazuri concrete; dar el nu dă nici un răspuns. Se află atunci, că preotul unit obișnuia să absenteze din sat, și atunci preotul nostru îl înlocuia, cu vrerea însuși a preotului unit. Consistorul dela Arad răspunde despre aceasta lui Vulcan, și tot odată acuză pe Nagy, că ni-a batjocorit biserica, zicându-i că e berărie (sörház). Ear preotul nostru i s'a interzis să mai facă slujbe pentru uniți. Tot în legătură cu arătarea lui Vulcan se constată mai apoi, că preotul unit lipsea și din parohie, și astfel preotul Alicociu a fost poștit de protopopul unit din Gâlșă — acum eră deci protopop gr.-cat. acolo — să boteze un prunc unit; dar preotul nostru nu l-a botezat, și pruncul a murit nebotezat...

Câte și mai câte alte rele nu au răsarit, pe capul bieților gălșeni și peste al altor stare românești, pe cari le-a certat Dumnezeu cu blăstămul zavistiei și a împărțirii religioase a fraților în două tabere potrivnice!

(Urmează)

Congresul profesoriilor de religie

În 28 Mai 1924 s'a deschis în sala de festivități a Casei corpului didactic din București primul congres al profesorilor de religie din întreaga țară.

Au luat parte delegați din toate provinciile țării. Congresul s'a deschis fiind prezenți I. P. S. Sale Mitropolitul primat Miron, I. P. S. Gurie, arhiepiscop al Basarabiei, dnii Dr. Angelescu, ministrul instrucției, Lăpădatu, ministrul cultelor și V. G. Ispir, secretarul general al ministerului cultelor.

Părintele Popescu-Mălești, profesor de limbile semitice dela facultatea de teologie din București și președintele Asociației clerului ortodox din întreaga țară, a ținut cuvântarea de deschidere.

Sfinția Sa descrie situația în care plutim astăzi din cauza lipsei de educație sufletească. Școala de mâine trebuie să ridice cultura sufletului la aceeași înălțime cu cultura inteligenței. Numai prin acest echilibru se poate dobândi o îndreptare deplină în toate domeniile.

O educație sufletească nu se poate face fără religie. Scopul întrunirii profesorilor de religie este de a găsi mijloacele potrivite ca să patrundă în sufletul poporului, dar mai ales a ținutelor generații, învățătura iubirii, predicată de Mântuitorul.

Dr. Angelescu, ministrul instrucției, arată legătura strânsă între școală și biserică în trecut neamului când ținând bisericii servea ca sală de clasă. Dl ministru dă relații asupra reformei învățământului secundar, unde a prevăzut câte 2 ore religie pentru fiecare clasă. Prin acest proiect, religia va fi introdusă și în școlile profesionale și comerciale.

Dl Lăpădatu, ministrul cultelor, arată de asemenea importanța învățământului religios, care trebuie să stea la baza întregului învățământ.

I. P. S. Gurie, arhiepiscopul Basarabiei, arată modul vitreg în care este tratat învățământul religios de către autoritățile laice.

Dl Popescu Tudor, avocat, vorbește din partea societății «Ortodoxe a femeilor române».

D. prof. Mehedinți insistă asupra reorganizării seminariilor și a facultății de teologie, spre a putea să producă elemente pregătite și devotate misiunii lor.

Se procedează apoi la constituirea biroului, și sânt aleși: părintele Popescu Mălești, președinte, părinții Trofimov-Basarabia, Ciuparcă-Bucovina și Ciuhandu-Ardeal, ca vice președinți; ear preoții Ion F. Popescu-Craiova și Marin Ionescu-București ca secretari.

Mai vorbesc apoi: I. P. S. Mitropolitul Primat care accentuează de asemenea importanța religiei, preoții Trofimov, Ciuparcă și Ciuhandu.

În ședința de după amiază președintele p. Popescu-Mălești anunță primul subiect ce trebuie tratat: «Unificarea și extinderea învățământului religios».

Părintele Pocitan, citește raportul asupra referatelor privitoare la această chestiune pentru care s'au prezentat patru referate.

P. Georgescu-Dușumea face istoricul pre-dărei învățământului religios la noi și peste munți. Se citește propuneri preoților: Petre Popescu, Ciuparcă din Bucovina și asesorul consistorial din Sibiu, Tr. Scorobet.

Mai iau cuvântul părinții Breastă, Barbu, Tarangul, Marin, Ionescu și Imbroane și se decide alegerea unei comisii care să elaboreze un plan de unificare a învățământului religios.

Comunicat

din partea fondului de pensii arhiepiscopale

Se aduce la cunoștința generală că reșinerile făcute din congruă pe trimestrul I Ianuar 1924 în favoarea fondului de pensii — pe lângă 10% — sânt reșineri pentru achitarea taxei fundamentale, conform § 18 din Statutul provizor, pe care fiecare membru al fondului este obligat a o solvi.

Acestea reșineri se vor continua pe trimestrele viitoare până la achitarea completă a taxei fundamentale și a restanțelor după statutul vechi.

Xenocirea dela depozitul de munții

Incendul de Miercuri în 28 Mai 1924, izbucnit în cartierul Cotroceni, la unul din depozitele cu munții ale armatei, a produs câteva momente de groază în locuitorii capitalei, și în deosebi în părțile apropiate de Cotroceni și în satele învecinate.

Exploziile ce au urmat au făcut câteva victime și au distrus un depozit; iar în capitală au crăpat tavane și ziduri și au fost sparte geamurile la câteva sute de case. Au explodat multe obuze dela fabrica Skoda, asemenea și obuze germane, austriace și bulgare ce urmau să fie demontate, și o mare cantitate de cartușe de arme și mitralieră.

Pagubele suferite sânt destul de considerabile, — dar nu așa de mari, pe cât se zvonise prin știrile exagerate care circulau în ziua catastrofei. Între măsurile ce se vor lua pentru preîntâmpinarea exploziilor, una dintre cele principale va trebui să fie negreșit controlul străzilor: locurile suspecte ale capitalei sânt des cercetate de unguri și nemți, spioni și făcători de rele, în serviciul dușmanilor țării.

Din partea oficialității primim spre publicare următorul comunicat:

În legătură cu incendiul dela depozitul de munții ai pirotehniei armatei, s'au lansat și prin presă o mulțime de versiuni alarmante. Se aduce la cunoștință publică pentru a se spulbera știrile false și tendințose că Pirotehnica armatei n'a suferit nimic scris pe urma incendiului, iar depozitul de echipament și atelierul de confecționare au rămas intacte, nefiind distruse decât câteva bărci de scânduri care nu erau tocmai pline cu măști contra gazelor asfixiante, material sanitar și trăsuri de campanie a depozitului regimentului 9 vânători; a fost incendiat un singur pavilion la care focul fiind localizat pagubele nu sânt însemnate; au mai ars câteva vagoane de fân și alte câțiva vagoane cu lemne și scânduri; la subdepozitul Cotroceni au ars mai multe bărci cu munții de toate categoriile. De sigur, paguba suferită este însemnată, dar cu aceasta pierdere apărarea țării nu este cătuși de puțin periclitată, deoarece depozitul ars nu este singurul depozit de munții de care dispune țara. Toate versiunile răspândite privitoare la evacuarea unor cartiere din capitală precum și la panica care s'ar fi produs, sânt neîntemeiate. S'au luat măsuri contra acestora cari caută să le provoace; până în prezent nefiind stabilite cu precizie cauzele incendiului, publicul nu trebuie să dea crezământ versiunilor puse în circulație de câtră rău voitori.

Indrăzneala unor evrei

Într'un sat din Bihor, — spune revista din Oradea Mare, Legea Românească, — s'a petrecut următorul caz aproape de necrezut:

Regiunea noastră oferă lucruri ciudate. În comuna Lunca, în birt, un român a fost bătut cumplit de jandarmii noștri. Pentruce? Nu pentru furt ori bătaie, ci pentru un: «Hristos a înviat!» Cum se poate? veți întreba. Foarte ușor. Frumosul salpî creștinesc și românesc e folosit cu predilecție distinsă de bihorean. În Paști el vede intrarea unei ere nouă în viață, o înviare și renaștere sufletească. Frumosele obiceiuri strămoșești dela această sărbătoare, se păstrează în genuitatea lor și azi.

Cu acest salut de distincție sufletească îl pun păcatele pe românul nostru să intre în căruciuma ovească din satul Lunca, de lângă Văscu. *Hristos a înviat*, a zis el. «*La văzut?*» sâriră câțiva jidani la el. *Nu am lipsă să văd eu cred, că a înviat*, răspunse românul; *și voi credeți, dar răutatea voastră cere să bațocorească pe Hristos*. S'a încins un scandal. Românul nu s'a dat bătut cu gura, jidanii s'au simțit ocăriți, deși ei au provocat. Pricina a început să se îngroașe, când au fost chemați jandarmii din apropiere.

Paznicii ordinii au dat dreptate provocatorilor. Fără ceremonie, românul a fost luat la bătaie, bătut până la sânge încât a fost nevoie de intervenția doctorului. Acest biet român zace acum în pat, pentru un: *Hristos a înviat*.

O mângâiere avem. Justiția a luat în cercetare cazul. Dacă paznicii ordinii, cari ar trebui să fie totodată paznicii datinelor noastre bune, și-au uitat de sine, nădăjdum că dreptatea va triumfa dela izvorul ei.

Expoziția obiectelor orfanilor din Orlat

Pot să fie satisfăcuți cei ce au avut norocosul gând de a deschide o expoziție cu lucrătoare de ale mânilor micilor orfani și orfane din orfelinatul statului, adăpostiți la «Vatra copiilor» din Orlat. Expoziția a reușit peste așteptări de bine.

Duminecă, în 25 Mai, s'a adunat un public ales, după biserică, în sala festivă dela «Asociațiune», unde și pânzele și cartioanele lui O. Smigelschi te invitau să-ți înalți sufletul. Au fost de față dnil prefect al județului Boiu, sub pref. Schöpp, I. P. C. Sa Arhim. Dr. Roșca (I. P. Sf. era dus la sfințirea unei biserici), dna Cat. A. Barseanu, di. pres. de tribunal L. Petrescu etc. pe lângă eleve ale școlii de fete, teologi și a. Di. medic șef al serviciului sanitar urban Sibiu Dr. Lazar Popovici a deschis serbarea de inaugurare cu câteva simțite cuvinte. A accentuat faptul că această expoziție este o manifestare vrednică de toată lauda și că orfelinatul din Orlat premerge cu exemplu bun celorlalte orfelinate din țară. De câte ori i s'a dat ocazie să viziteze acest orfelinat, întotdeauna a fost pe deplin satisfăcut de ordinea, curățenia și atmosfera sănătoasă care domnesc acolo. Di. medic șef Moldovan din Cluj a avut o idee norocoasă de a invita la noi, încă de pe timpul consiliului dirigent, pe dna Irina Teclu, actuala directoare a orfelinatlui, și pe patru colaboratoare, specialiste în creșterea copiilor de prin orfelinate. Sportul arătat de copii ajuși sub îngrijirea acestor adevărate pedagogice se vede evident. Dna I. Teclu este fca valorosului fost profesor de chemie din Viena, Teclu, academician și savant cu renume, mort acum câțiva ani. — Di. Popovici a adus laude și colaboratoarei ce era de față, dsoarei lohn, mulțumită căreia copiii au putut să lucreze obiectele (după școala froebeliană). — Di. prefect Boiu a adevărit întru toate cele susținute de ante vorbitor și a asigurat instituția, în numele guvernului, și — în special — în numele dlui ministru Săveanu de tot sprîjinul și de simpatie. Dovada cea mai bună a interesului ce-l poartă autoritățile, este că însuși di. ministru a cumpărat obiecte, la ultima dslă vizită în Orlat. — Di. dir. Dr. V. Bologa a binevoit orfelinatlui în numele «Asociațiunii», ca găzduitoare. — Apoi a vizitat publicul expoziția din sala de ședințe, și a cumpărat multe din cele expuse. — Trei fetițe orfane se aflau și ele de față, pe lângă dsoara Manta, sora de caritate conștiențioasă, și priveau și ascultau. Au putut avea ce povesti celor micuți de acasă, cum a fost lăudată directoara lor și lucrătoarele.

INFORMAȚIUNI

Congres. În zilele de 15, 16 și 17 Iunie 1924 se ține la Baia-Mare al cincilea congres al Uniunii femeilor române din România-Mare, sub înaltul patronaj al M. S. Reginei. Cu ocazia aceasta se va serbatori aderarea societăților din Moldova și Bucovina. Pentru informații a se adresa dnei Maria B. Bainlescu, prezidenta Uniunii, în Brașov, Piața Libertății 22.

Măsuri. Ministerul de interne a fost informat că parte din secretarii comunali din Transilvania, încasează pentru diferite taxe, sume de 4—5 ori mai mari decât cele legale zicând, că acest lucru le este impus prin legile care se fac de autoritățile din vechiul regat, căutând prin acest sistem să producă nelcrederea cetățenilor față de legile statului. Ministerul a făcut cunoscut prefectilor din Transilvania, ordonând să cerceteze în toate comunele, și acolo unde vor găsi că s'au încasat dări ilegale, să ia imediat măsurile dictate de împrejurări aplicând rigorile statutului funcționarilor publici.

Serbare culturală în Codlea. Ni se comunică din Codlea, că zilele acestea s'a organizat în această comună o reușită serbare culturală, întocmită de prețul local, cu concursul credincioșilor săi. Cântecul coristilor, precum și jocul amatorilor în piesa Ruga dela Chiseten, au fost primite cu multă însuflețire de publicul numeros întrunit în sala dela «Getatea Neagră».

† Nicolae Popovici, elev în anul I. al Academiei teologice din Caransebeș, după grele și îndelungate suferințe a răposat, în 14/27 Mai 1924, în etate de 19 ani. Rămășițele pământești ale decedatului au fost transportate spre veșnică odihnă în cimitirul comunei sale natale, Rudăria. Odihnească în pace!

Smintit sau furmat. Gazetele aduc știrea că la serbarea pomilor din anul acesta în comuna Joseni, Județul Ciuc, un oarecare dascăl cu numele Szakács Albert, a sfășiat drapelul românesc purtat de un elev și l-a aruncat în râul din apropiere. Românii cari au fost de față la această faptă nemernică, se vede că au considerat pe «eroul» Albert ca pe un smintit sau furmat. Cercetarea va constata: ce este la mijloc, și se va pronunța dacă faptelelor e vrednic de pușcărie, sau de casa de nebuni.

Bani falși. În satele ardelenne și-a făcut apariția o bandă de falșificatori de hârtii la 1000 lei, pe care le răspândește între țărani cumpărând vite, cai ș. a. Hârtiile falșificate se pot deosebi prin aceea că sânt moi și cleioase (cele bune sânt aspre la pipăit), capul străvezu la figuri lui Traian nu-i clar, e slab făcut, ca și dosul hârtiei, numerele dela colțuri sânt spălate și cam străbme. Sătenii vor face lucru cuminte, când înainte d'a primi hârtiile de 1000 și 500 lei, vor întreba la primărie sau la jandarmerie, dacă sânt sau nu bune. Hoții se vor mai socoti atunci.

Invenție americană. Unii fabricanți de băuturi alcoolice s'au socotit să facă o neînsemnată «corectură» legii, care oprește în America orice consumare de alcool. S'au fabricat în acest scop țigări de foi, cu numele Cuba, Portorico și celelalte. În tutungerie n'au decât să ceri b. o. o. cubă: «de cele mai scumpe». Debitantul înțelege atunci ce dorești și-ți dă marfa poftită, o pui în gură, proformă aprinzi și un chibrit și dai foc la un capăt al țigării, care însă este pe trei sferturi goală pe din lăuntru și în locul tutunului conține o jăvă cu băutură, puțină și tare. Te faci că fumezi, și de fapt tragi — la măsă. După două țigări, te-ai îmbătat bineșor; după alte două, ești turit tun. Fabricanții acestui soi de țigări cu alcool au făcut averi de milioane, — până când poliția a prins de veste și i-a amendat potrivit, ca să le treacă pofta altei viitoare «corecturi».

Mulțumită. Cu ocazia seratei aranjate de «Cercul studenților români din județul Sibiu» în ziua de 28 April a. c. au încurs următoarele suprasolviri în folosul fondului societății, pentru cari cercul mulțumește următorilor binefăcători: N. N. Săveanu, ministru 5000 Lei. I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae, Dr. Măcelar, adv. Dr. Mușiu, adv. Nedovicu, dir. câte 300 Lei. Banca «Albina», N. Bratu, publicist, T. Doboiu, Dr. Fruma, adv. Dr. Piso, deputat, Banca Românească câte 200 Lei. A. Boiu, prefect, Dr. Bologa, director de liceu, Boitaș, General Boieru, Dr. Căpitănovici, Banca Centrală, P. Drăghici, senator, L. Petrescu, preș. tribunalului, Pop, dir. de bancă, Dr. Regman, insp. școlar, Dr. Oct. Russu, adv., Schullerus, senator câte 100 Lei. Colonel Sîsteli 80 Lei. Dr. Crețu, Gherghel, șeful siguranței, Dr. Gheșia, adv., Iourca, secr. pref., Dr. Stoichiția, adv. N. N. câte 60 Lei. Nușiu, șeful gării 55 Lei. V. Bozdog, Dr. Crăciunescu câte 50 Lei. Albrich, dir. de liceu, Lazăr, câte 40 Lei. Dr. Colbazi, N. Topolog, Dr. Vilt câte 20 Lei.

Mulțumită

Mulțumesc din inimă tuturor celor, cari în nemărginita mea durere, fie cu gralu viu, scrisoare sau telegramă au încercat a-mi alina suferința și singurătatea. Mulțumesc Consistorului arhiepiscopian, Institutului de credit și economii «Albina» din Sibiu. În deosebi mulțumesc Institutului de credit și economii «Vatra» din Cluj, care mi-a adresat cuvinte atât de frumoase și mângâietoare, — cari îmi vor rămânea neuite.

Asemenea mulțumesc domnilor Petru Drăgoiu și Ilie Dragomir, pentru prețioșul și desinteresatul lor ajutor în acele zile de grea cercare. Dumnezeu să le ajute lor și copiilor lor.

Sibiu, 28 Mai 1924.

Văd. Irina Fincu n. Zehan.

ȘTIRI LOCALE

Constituire. Sâmbătă în 7 Iunie n. la ora 6 p. m. sânt invitați a se prezenta în sala cea mică dela Prefectura on. Domni și Doamne, cari voesc să facă parte din Societatea anglo-română. Se va alege Comitetul și se vor înscrie membrii Societății.

Anunț. Baroul advocaților Sibiu va ține adunare generală extraordinară în chestiunea tarifului minimal unitar de onorarii de avocați, Marți în 10 Iunie 1924, ora 4 p. m. în localul baroului.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Liturgia pentru cor mixt, pe extenziune de 11 coșe 8° mare, legată frumos. Preț 60 lei trimisă recomandat la adresa cumpărătorului. Cuprinde pe lângă cântările liturgiei sf. Ioan Gură de aur imnoasele și troparele celor 4 praznice mari, fericirile, când servește arhiereul, trei Hierulice, concerte (picesne) etc. — Se poate comanda prin trimiterea înainte a prețului ori contra ramburs la *Timotei Popovici*, profesor, str. Regina Maria 7.

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare:

La *Copșa mică*: 2:10, 9:30, 15:20, 18:45.
La *Oena-Bâi*: 6:20, 10:30, 13:55, 16:30.
La *Peatra-Olt—București*: 3:30, 13:50, 18:40.
La *Făgăraș—Brașov*: 5:5, 17:5.
La *Alba-Iulia*: 4:50, 19.
La *Turnu-Roșu*: 7:33, 12:24.
La *Săliște*: 8:30.
La *Agnita*: 4:32, 17:35.
La *Cisnădie*: 6:55, 12:15, 18:20.

II. Sosire:

De la *Copșa-mică*: 2:9, 10:16, 14:40, 21:20.
De la *Oena-Bâi*: 7:25, 12:10, 15:2, 17:35.
De la *Peatra-Olt—București*: 1, 11, 16:20.
De la *Făgăraș—Brașov*: 8:14, 14:12.
De la *Alba-Iulia*: 8, 16:55.
De la *Turnu-Roșu*: 9:34, 14:41.
De la *Săliște*: 20:28.
De la *Agnita*: 7:59, 17:36.
De la *Cisnădie*: 8:26, 13:34, 20.

Publicațiune

Comitetul parohial al bisericii nouă din Sohodol-Brân, dă în licitațiune minuenda repararea bisericii și facerea tâmplii și a ferestrelor. Devizurile și schița tâmplii aprobate de P. Ven. Consistor sub Nr. 2518/1924 Epit. se pot vedea la oficiul parohial ori în ce zi.

Prețul strigării pentru lucrul de zidărie este 42,390, lei iar pentru al tâmplii și ferestrelor 34,750 lei.

Licitanții au a depune vadiu de 10%, care li s'a va restitui imediat după colaudare.

Materialul pentru zidărie și schele îl prestată comitetul parohial, pentru tâmplărie-antreprenorul.

Licităția se ține Duminică în 8 Iunie st. n. la 11 ore a. m. în Sohodol-Brân.

Sohodol, 25 Mai 1924 (57) 1—1
Gheorghe Babeș **Gheorghe Herman**
paroh, preș. com. paroh. notar comunal

Nr. 11—924 (56) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III Rușciori, protopresbiteratul Sibiu, prin aceasta se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post se cuprind în coala de venit B.

La parohie se află porțiune canonică în mărime de 94, jug. catas. și se va mai întregi încă prin legea agrară. Pe lângă aceasta preotul mai primește dela fiecare familie câte o ferdelă de grâu.

Dela concurenți se cere să se prezinte la fața locului pentru a cunoaște localitatea.

Rușciori, la 10/23 Martie 1924.

Nicolae Boita **Gheorghe Cernea**
președinte. secretar.

Redactor responsabil: Dr. George Proca

Nr. 249

(52) 2—3

Concurs

Prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile dela 1-a apariție în Telegraful Român pentru întregirea posturilor de paroh în următoarele parohii vacante din tractul Devl:

1. *Vârmaș* pe lângă emolumentele: locuință în chirie, 6 jug. cad., șesie, birul preotesc câte o ferdelă de 30 litri cucuruz stăramat de fiecare familie (circa 200 familii) și sticlele uzitate.

2. *Certeș* sup. cu casă parohială și 3 jug. cad. șesie, birul preotesc și sticlele îndatinate.

3. *Nagag*, — 7 jug. cad. șesie, birul preotesc și sticlele, conform acordului între candidat și popor.

4. *Chișcădaga* cu filia *Buruene*, — 5 jug. cad. șesie, birul preotesc și sticlele uzitate.

5. *Bohot*, — 4 jug. cad. șesie, birul preotesc și sticlele uzitate.

6. *Bejan* cu filia *Mintia*, casă parohială, 3 1/2 jug. șesie și birul preotesc.

7. *Selișteara* cu filia *Stoeneasa*, venitele din coala B.

Cereri de concurs se vor așterne oficiului protopresbiteral Deva.

Deva, la 1 Mai 1924.

Oficiul protopresbiteral ortodox român Deva.

Dr. Ioan Dobre,
protopresbiter.

Nr. 313/924

(50) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor mai jos seminate din tractul Zarand, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

1. *Blăjeni Criș*, parohie de clasa a II-a, venitele sânt cele statorite în coala B. plus încă 1 ferdelă bucate dela fiecare familie.

2. *Sesuri*, parohie de clasa II-a. Venitele sânt cele fasonate în coala B.

Concurenții sânt poștiți a înainta cererile concursului subsemnatului oficiu protopresbiteral și pe lângă observarea normelor regulamentare a se prezenta la sf. biserică din parohia unde vor compete pentru a predica, eventual a celebra.

Brad, la 28 April 1924.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al Zarandului.

Pompliu Pso,
protopresbiter

În **Librăria Arhiepiscopale**
a sosit și se află spre vânzare

Din viețile sfinților

I. Spre Emaus

de

Mihail Sadoveanu și D. D. Patrașcanu

Prețuri: Lei 35—
plus spese postale: Lei 5—

La **Librăria Arhiepiscopale** în Sibiu, se mai află de vânzare

Noul Testament

(cu litere drile)

de

Andrei baron de Șaguna

Prețuri: crudă Lei 6—, broșată Lei 10—,
plus porto postal Lei 5—.

Citiți și răspândiți ziarul

Telegraful Român

♦♦♦♦♦

În «**Librăria Bunului Păstor**» au apărut:
Nr. 1. «*Taina pocăinței*». Studiul pastoral de I. Hanzu. Preț 1 lei.

Nr. 2. «*Clerul și chestiunea alcoolismului*». Traducere de V. Oana. Preț 4 lei.

Nr. 3. «*La centenarul seminarului Andreian*». Disertație de Dr. A. Crăciunescu. Preț 1 lei.

4. «*Chemarea preoților noastre*». Considerații de actualitate, de mai mulți. Preț 5 lei.

Nr. 5. «*Sase predică pentru Duminicile postului mare*» și «*Un cuvânt pentru ziua învierii Domnului*», de mai mulți. Preț 2 lei.

Nr. 6. «*Îndrăznești, eu am biruit lumea*». Predici pentru timp de război, prelucrate după I. Kessler, de Dr. N. Băian și I. Moșoiu. Preț 2 lei.

Nr. 7—8 «*26 Predici la credința creștină sau Tălcuirea Crezului*». Traducere de episcopul Nicodem al Hușilor. Preț 10 lei.

Nr. 9. «*Petru Maior și Unirea*» de părințele Terenție. Preț 2 lei.

Nr. 10. «*Schisma românească*» sau «*Unirea cu Roma*». Preț 1 lei 250.

Nr. 11. «*Studiul pastoral în biserica românească*», de arh. Iuliu Scriban. (Extras din Revista Teologică).

Nr. 12. «*Ortodoxia și creștinismul apusean*». Prelucrare din rusește de P. S. Sa Nicodem, episcop al eparhiei Hușilor. Preț 1 lei 8.—

Numerii 1, 2, 3, 4, 7—8, 10, 11 și 12 se pot comanda la administrația «*Revistei Teologice*», Sibiu, str. Mitropoliei 32, trimițându-se pe lângă prețul arătat mai sus și porto postal.

♦♦♦♦♦

Citiți

MEMORIILE

Arhiepiscopului și Mitropolitului

Andrei Șaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustrații. Cartea cuprinde însemnările lui Șaguna despre fapte și întâmplări momentuoase din viața sa. Se află la

Librăria Arhiepiscopale în Sibiu

Prețuri: 25 Lei

La **Librăria Arhiepiscopale** din Sibiu se află de vânzare următoarele

Tipărituri

Pentru școlile secundare:

Ziarul de casă.
Ziare de clasă pentru licee și civile, comerciale.
Culele pentru registre de exabite.
Tipărituri pentru bugetele școlare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor școlare.
Bilet de informație la însușiri pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru școlile primare:

Registre pentru absenții și clasificării.
Matricole școlare.
Cronica școlară.

Au sosit la Librăria Arhiepiscopale

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăți literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copii medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul, Semănătorii, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scrierilor români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimii, Biblioteca Energia.

Editura și tiparul Tipografiei arhiepiscopale